דְּבָרִים
וָאֶתְחַנַּן
עֵקֶב
רְאֵה
שֹׁפְטִים
כִּי תֵצֵא
כִּי תָבוֹא
נִצָּבִים-וַיֵּלֶךְ
הַאֲזִינוּ
וְזֹאת הַבְּרָכָה

הדר HADAR
תורה · עבודה · חסד

י"א אָב תשפ"ו 25–24 ביולי 2026

מָה בַּפָּרָשָׁה

- משה ממשיך לדבר אל בני ישראל. הוא מספר כיצד התחנן לפני ה' שיתן לו להיכנס לארץ ישראל. ה' ענה לו שלא יוכל להיכנס, אך הרשה לו לראות את הארץ מרחוק.
- משה מעודד מאוד את העם לשמור על התורה. הוא מזהיר את בני ישראל שהם יִגָּלוּ (יגורשו) מארץ ישראל אם יעבדו עבודה זרה. אבל משה גם מבטיח שה' לעולם לא ישכח את הברית עם אבותינו, ושבני ישראל תמיד יוכלו לשוב אל ה'.
- משה מזכיר לבני ישראל את מעמד הר סיני. הוא מדגיש כמה עוצמתית ומעוררת יראה היתה ההתגלות של הקב"ה במתן תורה, וחוזר על עשרת הדיברות.
- הפסוקים המהווים את הפרשה הראשונה של קריאת שמע מופיעים בפרשה שלנו. הם מדגישים שעלינו לאהוב את ה' ולשמור את דברי התורה קרובים אלינו תמיד.
- בני ישראל מְצֻוִּים להרוס את הפסילים (פסלים של עבודה זרה) של העמים החיים בארץ כנען, ואסור להם להתחתן עם בני העמים האלו.

מִדְרָשׁ

לחז"ל יש דרכים מדהימות לפרש פסוקים. לפעמים הם מלמדים אותנו משהו חדש על פסוק אחד על ידי זה שמַשְׁווים אותו לפסוק מחלק אחר לגמרי בתנ"ך.

דברים ד:מא

אָז יַבְדִּיל מֹשֶׁה שָׁלֹשׁ עָרִים
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה שָׁמֶשׁ.

קהלת ה:ט

אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי אֹהֵב
בָּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם זֶה הָבֶל.

הפסוק שמופיע בטור הימני הוא מהפרשה שלנו: הוא מדבר על משה שמבדיל - מייחד, מקדיש - שלוש ערי מקלט עבור מי שהרג אדם בשוגג.

הפסוק בטור השמאלי, מספר קהלת, מדבר על חמדנות ותאוות בצע. הוא מתאר אדם שאף פעם לא שָׂבַע מכסף, ותמיד רוצה עוד ועוד.

על פניו נראה שאין שום קשר בין שני הפסוקים האלה, נכון? אבל מדרש אחד מחבר ביניהם בדרך מפתיעה במיוחד.

תלמוד בבלי מסכת מכות דף י עמוד א

דָּרַשׁ רַבִּי סִימַאי מַאי דִּכְתִיב אֹהֵב כֶּסֶף לֹא יִשְׂבַּע כֶּסֶף... זֶה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שָׁלֹשׁ עָרִים שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן קוֹלְטוֹת עַד שֶׁלֹּא נִבְחֲרוּ שָׁלֹשׁ בְּאֶרֶץ כְּנַעַן וְאָמַר מִצְוָה שֶׁבָּאָה לְיָדִי אֲקַיְּימֶנָּה.

דבש | ואתחנן תשפ"ו כל הזכויות שמורות למכון הדה. ניתן להעתיק ולצלם למטרות לא מסחריות.

רבי סימאי לוקח את הפסוק השלילי מספר קהלת והופך אותו למשהו חיובי. יש אנשים שאוהבים כסף עד כדי כך שהם אף פעם לא מרגישים שיש להם מספיק – אבל יש גם אנשים שאוהבים מצוות עד כדי כך שהם אף פעם לא שְׂבֵעִים מהן!

המדרש מביא דוגמא ממשה רבנו בפרשה שלנו. הוא ממש רוצה לקיים מצווה (להבדיל את ערי המקלט). למרות שמשה יודע שהוא לא ייכנס לארץ ישראל, ושהעיר שהוא מבדיל עכשיו תתחיל לשמש כעיר מקלט רק בעתיד הרחוק – כשכל ערי המקלט האחרות (אלו שבתוך הארץ) יוקמו גם כן – הוא עדיין נרגש מאוד לקיים את המצווה כבר עכשיו!

- מה לדעתכם אפשר ללמוד ממשה?
- דמיינו שאנשים לא היו שְׂבֵעִים ממצוות אף פעם - איך זה היה נראה?
- האם קרה לכם פעם שהתרגשתם להיות חלק מהתחלה של פרויקט או אירוע, למרות שידעתם שלא תהיו שם כשהוא יסתיים?
- מה אפשר ללמוד מהדרך שבה חז"ל מחברים בין פסוקים ממקומות שונים לגמרי בתנ"ך?

• פֵּרוּשִׁים •

בפרשה הראשונה של קריאת שמע מופיעה מילה נפוצה – **מְאֹד** – אך בשימוש יוצא דופן:

דברים ו:ה

וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ
וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ.

מה המשמעות של המילה "מאוד" בהקשר הזה?
רש"י מציע שני פירושים:

1.

רש"י (צרפת, לפני 1,000 שנה)

בְּכָל מָמוֹנְךָ (ממון = כסף או רכוש), יֵשׁ לְךָ אָדָם שֶׁמָּמוֹנוֹ חָבִיב עָלָיו מִגּוּפוֹ, לְכָךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ.

- מה הקשר בין המילה "מאוד" לבין כסף ורכוש?
- באילו דרכים אנשים יכולים להראות שהם אוהבים את ה' בעזרת הכסף או הרכוש שלהם?
- מה זה אומר על אדם כשהוא אוהב את הכסף שלו יותר מאשר את הגוף שלו (או את חייו)? מדוע התורה רואה בכך בעיה?

2.

בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁמּוֹדֵד לְךָ, בֵּין בְּמִדָּה טוֹבָה בֵּין בְּמִדַּת פֻּרְעָנוּת.

- האם אתן מוצאות דמיון בצליל בין המילה "מְאֹדֶךָ" למילה "מִדָּה"?
- למה לדעתכן עלינו לאהוב את ה' בלי קשר למה שקורה לנו בחיים?
- האם קל יותר לאהוב את ה' כשטוב לנו בחיים מאשר כשאנחנו עוברים תקופה קשה? למה אתן חושבות כך?

תוכן ועריכה: אפי אונטרמן, יצחק ברונשטיין, ג'רמי טאביק, איתן טוקר, שושי לוקשין, ציביה פרנק ויגודה, חנה קופץ, וג'יסון רוגוף. עיצוב: ג'ן קלוב. איור: נעה קלנר.

• שְׁאֵלוֹת הַשָּׁבוּעַ •

התשובות לשבע השאלות הראשונות נמצאות בעלייה התואמת בקריאת התורה. התשובות לשאלות 9-8 קשות יותר, ויכולות להימצא בכל מקום בפרשה. התשובה לשאלה 10 נמצאת בהפטרה.

עליות:

1) דברים ג:כג-ד:ד

2) ד:ה-מ

3) ד:מא-מט

4) ה:א-יח

5) ה:יט-ו:ג

6) ו:ד-כה

7) ז:א-יא

הפטרה: ישעיהו מ:א-כו

בהבלחה!

1. לָמָה אסור להוסיף וּמִמָּה אסור לגרוע?
2. מהם ארבעה דברים שפסל אינו יכול לעשות?
3. מה היה שמה של עיר המקלט בנחלת שבט ראובן?
4. איזה שָׁכָר קשור למצוות כיבוד הורים?
5. לאן ה' אומר לבני ישראל ללכת?
6. איפה צריכים להיכתב דברי ה"שמע"?
7. כיצד גודלו של עם ישראל משתווה לגודלם של שאר העמים?
8. איזה פסוק מהפרשה שלנו מופיע בתפילת "עלינו לשבח"? (רמז: זו השורה האחרונה בפסקה הראשונה של "עלינו").
9. איזה פסוק מהפרשה נאמר בבית הכנסת אחרי קריאת התורה, בזמן ההגבהה?
10. **מההפטרה:** ישעיהו מתאר דמות המבשרת בשורות טובות לירושלים. הוא קורא למבשרת הזו "מבשרת ציון" וגם "מבשרת ירושלים". לאן נאמר לה ללכת?

חפשו את התשובות בעמוד 8

מכון הדר ע"ר | חובבי ציון 25 ירושלים | 02-563-3782 | israel@hadar.org | mechonhadar.org.il

• הֲלָכָה •

הפרשה הראשונה של קריאת שמע מופיעה בפרשת ואתחנן, והיא מלמדת אותנו איך לקרוא אותה.

דברים ו:ו-ז

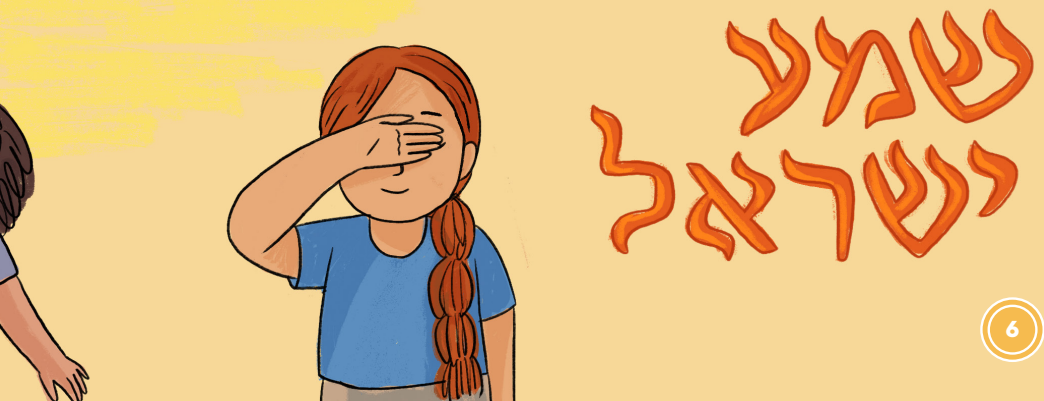
וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ. וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ.

בית שמאי ובית הלל נחלקו בשאלה עד כמה עלינו לפרש את הפסוקים הללו כפשוטם:

משנה מסכת ברכות א:ג

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, בָּעֶרֶב כָּל אָדָם יַטּוּ וְיִקְרְאוּ, וּבַבֹּקֶר יַעַמְדוּ, שֶׁנֶּאֱמַר "וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ."

וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, כָּל אָדָם קוֹרֵא כְדַרְכּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ." אִם כֵּן, לָמָּה נֶאֱמַר "וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ"? בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם שׁוֹכְבִים, וּבְשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִים.

כמו תמיד, ההלכה היא כבית הלל. לכן, אין צורך לשכב כדי לקרוא קריאת שמע של ערבית. אבל אנחנו כן מצווים לקרוא קריאת שמע פעמיים ביום, בבוקר ובערב.

הנה כמה מהלכות קריאת שמע (שולחן ערוך אורח חיים נח-פח):

- זמן קריאת שמע של שחרית מתחיל כאשר יש מספיק אור כדי לזהות אדם אחר ממרחק של 4 אמות (כ-2 מטרים) (נח:א). ישנה מחלוקת מתי זה קורה בדיוק; רוב הדעות נעות בין 40 ל-60 דקות לפני הַנֵּץ הַחַמָּה (הרגע שבו השמש מופיעה מעל קו האופק). זמן קריאת שמע של ערבית מתחיל לאחר צאת הכוכבים (רלה:א).
- חשוב להבין את המילים ולקרוא אותן בכוונה רבה. יש מנהג לכסות את העיניים בזמן אמירת הפסוק הראשון כדי לעזור לנו לכוון (סא:א-ד).
- נסו להגות כל מילה בבירור ובקול רם מספיק כדי שתוכלו לשמוע את קולכם (סב:א,ג).
- אם אתן קוראות את שמע תוך כדי תנועה, עליכן לעצור ולעמוד במקום לפחות בזמן אמירת הפסוק הראשון (סג:ג).

ה׳ אלקינו
ה׳ אחד

• דַּקָּה שֶׁל דִּיוּן •

איך לשחק: הנה כמה טיעונים לפתיחת המשחק. התחלקו לשתי קבוצות והכינו מספר טיעונים. מומלץ להוסיף רעיונות חדשים לאלה שמובאים כאן. כל קבוצה תציג את עמדתה במשך שלושים שניות. הקבוצה המשכנעת ביותר תנצח!

דיון: זה לא הגיוני לְצַוּות על אהבה.

מסכימה

- האם פעם אמרו לכם שאתם חייבים להיות חברים של מישהו? האם זה עבד?
- אפשר לשלוט במעשים שלכם, אבל אי אפשר לשלוט ברגשות.

לא מסכים

- לפעמים, אפשר לאמן את הרגשות שלנו. בהתחלה, אנחנו מתנהגים כאילו אנחנו מרגישים משהו, אבל אחר כך הרגש נהיה אמיתי. אם תתנהגו כלפי מישהו בדרך אוהבת כי ציוו עליכם לעשות זאת, בסופו של דבר תרגישו אהבה גם בלב. כפי שבעל ספר החינוך היה כתב: "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות".
- אם יש מצווה לאהוב, פשוט תנסו כמיטב יכולתכם לאהוב. זה מספיק טוב.
- עמוק בלב, כולנו אוהבים את ה'. גם אם אנחנו עדיין לא יודעים.

תשובות:

1. המצוות שציווה ה' (ד:ב)
2. לראות, לשמוע, לאכול או להריח (ד:כח)
3. בָּצָר (ד:מג)
4. אריכות ימים (ה:טז)
5. חזרה לאהליהם (ה:כו)
6. על היד ובין העיניים, על מזוזות הבית ובשערים (ו:ח-ט)
7. בני ישראל הם המעט מכל העמים (הקטנים ביותר) (ז:ז)
8. "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד" (ד:לט)
9. "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ד:מד)
10. על הר גבוה (ישעיהו מ:ט)